

Podoby krehkej identity
/marginálie k dramaturgii divadelnej sezóny 2022/2023
v Divadle Andreja Bagara v Nitre/

Miroslav Ballay

Abstrakt

Príspevok mapuje aktuálnu 73. sezónu v Divadle Andreja Bagara v Nitre (2022/2023), ktorá nesie podtitul „Krehká identita“. Autor v ňom demonštruje spôsob ako sa dá využiť vo vysokoškolskom vyučovacom procese v rámci nosných disciplín jadra študijného programu kulturológia. Snaží sa prepojiť leitmotív konkrétnej divadelnej sezóny s monotematickou koncepciou jednotlivých semestrálnych cyklov v identickom akademickom roku.

Kľúčové slová

Divadlo, dramaturgia, sezóna, identita, kultúrna pamäť, krehkosť.

Úvod

Do kulturológického poznania rozhodne patrí aj model umeleckej komunikácie a interpretácie, orientovaný na divadelné umenie. V uplynulom akademickom roku 2022/2023 zarezonovala najmä monotematická sezóna¹ v Divadle Andreja Bagara v Nitre s podtitulom *Krehká identita*,² ktorá predstavovala významnú príležitosť reflexívne o nej uvažovať z výsostne kulturológických východísk. Aktuálna 73. divadelná sezóna v DAB v Nitre ponúkla panorámu tém konkrétnych inscenačných titulov v osobitej „postdramatickej“ linii, zaradených v nej rad za radom s istým zámerom. Priniesla niekoľko námetov, relevantných pre tento študijný program: kultúrna pamäť, historická pamäť, kultúrna/národná identita, kultúra a globalizácia ako aj ďalšie okruhy kulturológických problémov. Uvedené inscenácie reflektovanej sezóny DAB v Nitre: *Rozsobáše*, *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*, *Zlatá lýra*, *Pribina (Making of)*, *Domov* siahali do hĺbok kolektívnej pamäte, svedectiev profilovania národnej identity i kultúrneho

---

¹ Pre porovnanie Slovenské komorné divadlo v Martine malo v tej istej divadelnej sezóne 2022/2023 motto *RE:CYKLUS*, Divadlo Jozefa Gregora Tajovského zase *DOMOV*. Kým martinské divadlo analogicky skúmalo identitu/krízu identity, zvolenské divadlo sa zaujímal väčšmi o kultúrnu pamäť regiónu ako napríklad v inscenáciách *Sme krajina* (2023, réžia: Petra Tejnorová), *Hauerland* (2023, réžia: Peter Palik).

² Zhodou okolností aj predchádzajúci 31. ročník Medzinárodného festivalu Divadelná Nitra 2022 tiež niesol názov krehkosť/fragility.

povedomia obrátením sa na historicky zahmlené uzlové udalosti. Preto je potrebné sa k nim rekapitulujúco vrátiť a zhodnotiť ich potenciálny prínos/vplyv na edukačný proces počas oboch semestrov akademického roka 2022/2023.

O umeleckej komunikácii celej monotematickej sezóny

Dramaturgický tím tejto divadelnej sezóny 2022/2023 (umelecký šéf: Matúš Bachy nec, dramaturgičky Martina Mašlárová a Slavka Civaňová) sprístupnil minulosť, prostredníctvom ktorej paradoxne komunikoval najaktuálnejšiu tematickú látku. Súvislý rad prezentovaných inscenácií jednotne zachovával monotematický koncept sezóny: *Krehká identita* – jeho unikátny rukopis so svojráznym diskurzom čítania. Divadelná sezóna tematicky pátrala po koreňoch identity v rôznych literárnych zdrojoch a prameňoch slovenskej umeleckej kultúry, čím napomáhala k relatívnej objavnosti.

Divákov predovšetkým stimulovala, resp. mohla stimulovať veľká dávka výrazovej variability konkrétnych titulov inscenačnej sezóny v DAB v Nitre s ich príznačným leitmotívom.³ Možno povedať, že konkrétni režijní tvorcovia (Matúš Bachy nec, Martina Havierová, Marián Amsler, Rastislav Ballek) ho kúsok po kúsku skladali a určitým spôsobom interpretačne modelovali. Vo svojich inscenačných výpovediach neustále rozrušovali nastoľovanú identitu jej krehkým spochybňovaním i značnou mierou skepsy. Skúmali nielen jej stratené korene, ale aj kauzálne momenty dejín slovenskej kultúry. Paleta jednotlivých inscenácií aktuálnej divadelnej sezóny v tomto zmysle vykazovala naozaj pestrú selektívnosť.

Doménou uskutočnenej divadelnej sezóny boli predovšetkým rôzne podoby nedramatických predlôh. Išlo zväčša o rozličné literárne predlohy: séria poviedok (*Rozsobáše*), autorská hra na motívy novely (*Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*), historická beletria s postdramatickým komentárom (*Pribina (Making of)*), román (*Domov*), dokumentárno-autorský scenár – libreto (*Zlatá lýra*), príp. rozprávkové predlohy (*Audiorozprávky*), prostredníctvom ktorých sa uplatňovali variabilné spôsoby inscenačného spracovania. Do veľkej miery úroveň sezóny odrážali aj rozličné spoluautorské tandemy, prínosy viacerých dramaturgických či dramaturgických úprav jednotlivých inscenácií.⁴

Nedramatické predlohy slovenskej literárnej proveniencie (B. S. Timrava, L. Grosman, M. Kopsay, P. Dobšinský) neraz premietali súčasnosť. Komunikačne presvetľovali dôležité zlomové gros aktuálnych problematik spomínanej národnej identity/kultúrnej identity. Zároveň sa otvorili širšej spoločensko-kultúrnej naliehavosti. Od drámy – ktorá by bola azda schopná interpretačne zarezonovať sa dramaturgická lekcia tentoraz čiastočne rozšírila

---

³ Známy srbský teatroológ Dragan Klaić v tejto súvislosti upozorňoval vo svojom diele *Ako reštartovať divadlo. Verejné divadlo medzi trhom a demokraciou*, že: „.....neexistuje jednoznačná efektívna metóda, ako dosiahnuť, aby sa návšteva divadla stala pre ľudí zvykom.“ In KLAJĆ, Dragan: *Ako reštartovať divadlo*. Bratislava : Divadelný ústav, 2014, s. 39.

⁴ Podobne aj slovenská teatrologička Elena Knopová konštatuje, že slovenské zriaďované divadlá v súčasnosti začínajú zohľadňovať v dramaturgických koncepciách a orientáciách jednotlivých sezón čím ďalej tým viac regionálne i teritoriálne aspekty, identitu národnú i kultúrnu, smerujúc tak k väčšej čitateľnosti, resp. zakotvenosti na mape domácej divadelnej kultúry. Pozri viac In KNOPOVÁ, Elena (ed.): *Súčasná slovenská divadlo v dobe spoločenských premien. Pohľad na slovenské divadlo 1989 – 2015*. Bratislava : VEDA, 2017, s. 150.

o miestami postdramatické či skôr performatívne tendencie súčasných divadelných postupov.⁵ Súbor viacerých literárnych prameňov, príp. textových (zdrojových) východísk podával všelijaké nelichotivé správy o rôznych časových úsekoch národných dejín. Aktuálna divadelná sezóna v DAB v Nitre týmto spôsobom rozhodne zniesla náročnú optiku recepcie neľahkých, často nástojčivých výpovedí.

Rozsobáše

Inscenáciu *Rozsobáše* (2022, réžia: Matúš Bachy nec) tvoril súvislý set prozaických diel Boženy Slančíkovej Timravy (*Katera, U Kanátov, Príde čas, Žiadna radosť, Mocnár*). M. Bachy nec ich dramatisáciou evidentne naplnil ideu inovujúcej dramaturgickej sezóny vôbec v neraz originálnom prístupe k rôznorodým prevažne nedramatickým predlohám. B. S. Timrava v týchto poviedkach nastolila kriticko-reflexívny pohľad do tienistej povahokresby slovenskej mentality neraz až s veristickou dokumentárnosťou naturalistického charakteru.

Tvorcovia inscenácie situovali dedinské príbehy do rozličných vertikálnych úrovní nadrozmerného priestoru veľkej sály. Scénografka Barbora Šajgalíková koncipovala Timravine poviedky do neštandardnej šikminy s integrovanými lemujúcimi pasienkami ako vystrihnutými z fotografií Martina Martinčeka. Navrhnutý princíp segmentovej scénografie umožňoval rozsiahlejšie rozvrstvovať – koncipovať aranžmány i konfigurácie najmä davových scén. Režisér umiestnil dokonca zástoj autoriek B. S. Timravy do štylizovaného chóru postáv, zapisujúcich si príbehy slovenského ľudu v jeho najrázovitejšom prejave. Timravu teda stvárnilo detské i dospelé mužsko-ženské komparzisti ako aj herci i herečky v jednotiacom čiernom šate v zjavnom viacgeneračnom zmnožení. Svojou prítomnosťou staticky pozorovali priebeh udalostí dedinského života. Viseli doslova postavám na perách, vpisujúc si ich repliky do zápisníkov, príp. im starostlivo načúvali. Ako dokumentujúci svedkovia niekedy nemo sledili, inokedy trefne dopĺňali ich slová (z chóru Timráv to boli najmä Ivana Kubáčková a Juraj Ďuriš) – akoby ich v istom momente chceli korigovať, príp. vyludzovali zvuk zvoncami pasúceho sa stáda na pasienkoch. V záverečnom obraze sa dokonca pretavili do štylizovaného krdľa v symbolickom význame.

Vertikálne vzbudzujúca scéna zároveň umožňovala režisérovi koncipovanie rôznych mizanscén, zapustených doslova do archetypálnej zeme s komplikovanými majetkovo-rodinnými spormi. Osobitne v jednej scéne sa spievajúci chór dedinčanov rozostaval chrbtom k divákovi do tiahnuceho davu, upínajúc sa až k samotnému oltárnemu vrcholu v spirituálnom význame. Z kopca tým vznikol jeden vypínajúci sa chrám, na ktorom roztrúsený dedinský ľud zborovo vyznával chvály evanjelickej zbožnosti.

---

⁵ Podľa nemeckého teatrológa Hansa-Thiesa Lehmana: „...platí konštatovanie, že postdramatické divadlo nie je iba novým druhom inscenačného textu (a už vôbec nie novým typom divadelného textu), ale že ide o spôsob používania znakov v divadle, pri ktorom sa obe vrstvy divadla od základov premiešavajú štruktúrne zmenenou kvalitou performančného textu: je väčšmi prítomnosťou ako reprezentáciou, väčšmi spoluzažívanou ako sprostredkovanou skúsenosťou, väčšmi procesom ako výsledkom, väčšmi manifestáciou ako vytváraním znakov, väčšmi energiou ako informáciou.“ In LEHMANN, Hans-Thies: *Postdramatické divadlo*. Bratislava : Divadelný ústav, 2007, s. 97 – 98.

Obrázok č. 1 *Rozsobáše*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 28. 10. 2022. Timravy ako dedinský chór. V popredí zľava: Ivana Kubáčková (B. S. Timrava), Zuzana Moravcová (Mara), Eva Pavlíková (Anča Jachtáčka), Branislav Matuščin (Ďuro Riapel'). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 2 *Rozsobáše*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 28. 10. 2022. Chór Timráv. V popredí zľava: Thália Král (Anička), Kristína Turjanová (Zuza, Kanátkina nevesta), Ivana Kubáčková (Timrava), Martin Nahálka (Paľo, Kanátkin syn), Juraj Ďuriš (Timrava). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 3 *Rozsobáše*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 28. 10. 2022. Zľava: Eva Pavlíková (Anča Jachtáčka), Branislav Matuščin (Ďuro Riapel'). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 4 *Rozsobáše*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 28. 10. 2022. Peter Oszlík (Jano Binbov), Kristína Koblíšková (Katera). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Otvárajúca inscenácia sezóny predstavovala rozsiahlejší takmer trojhodinový inscenačný opus s príležitosťou prakticky pre celý herecký súbor, ktorý plasticky odhalil svoju disponovanosť najmä pre realistické portrétovanie drsnej dedinskej tematiky. Priniesla v drvivej väčšine charakterové polohy ťažkých ľudských údelov predovšetkým postáv slobodných žien, vdov, matiek, svokier, dcér, manželov, otcov, synov atď. Z nich vynikli najmä Daniela Kuffelová, Zuzana Moravcová, Kristína Turjanová, Vladena Škorvagová, Ivana Kubáčková, Martin Nahálka, Peter Oszlík, Ivan Vojtek, Tomáš Stopa či Dušan Ambroš a i. Hoci vo viacerých výstupoch a obrazoch nemali príliš veľkú plochu na hereckú realizáciu, dokázali v konkrétnych situáciách vyťažiť maximum v podávaní výrazovej jadrnosti, svojráznej, miestami zemito drsnej psychologickéj kresby človeka, zrasteného s pôdou a rigidne zapusteného v negatívnom konzervativizme.

Najmä Martin Nahálka takto preukázal v postave Paľa širší register hereckého rezervoáru. Odhalil plnokrvnú hereckú farebnosť trochu spomaleného syna Anči Kanátky – nie v karikatúrnom zjednodušení, ale vernej plastickejši, živejši ľudskosti.

Kristína Turjanová zápasila s vervou životom poznačenej ženy/matky i utýranej nevesty dominantnejšou svokrou. Jej hereckú kresbu prezrádzala reálna zložitnosť stvárnenia najmä v exponovaných situáciách, v ktorých neupadla do křčovitých polôh výrazovosti.

Gabriela Dolná (Anča Kanátka) vykreslila temer výlučne komicky despotickú svokru v hyperbolizujúcich kadenciách. Predovšetkým ironizujúcou hlasovou kontrastnosťou, gesticko-mimickou tvorbou väčšmi zalahodila publiku, hoci v konaní jej postavy išlo o reálnu krutosť až bezcitnosť.

Eva Pavlíková v role Anči Jachtáčky zaujala disciplinovanejšími tónmi ľpejúco ustrašenej, koktajúcej matky i manželky. Svoj výkon nepreexponovala zbytočne do komických polôh parodovania jazykového defektu, ale dodala mu podmanivo ľudsky dojímavý rozmer – ubitá na jednej strane mužom (Branislav Matuščin) i rozmazanou dcérou (Nikolett Dékany).

Zuzana Bosá Daniely Kuffelovej z ďalšej Timravinej poviedky rozohrala veľmi decentne a s nežnou gráciou zraňujúcu túžobnosť hlbokéj ženskej erotiky. V postave vdovy odhalila najúprimnejšiu polohu intimity v citlivej hĺbkovo psychologickéj rovine prežívania. Láskyplný obraz vzplanutej ľudskej vášne k vdovcovi Janovi (Ivan B. Vojtek) vynikol najmä nesmiernou cudnosťou na subtilnej ploche.

Anča Bežanka v podaní Vladeny Škorvagovej zaujala mentorsky dôraznejšou polohou ráznej a prísnej dedinskej ženy. Zuzana Moravcová zasa využila prirodzený naturel s temperamentnejšími sklonmi. I Andrea Sabová, Ivana Kološová či Anna Dysko sa výrazne vynímali v rýdzo ženských údeloch v jednotnej realistickej línii, ktorej sa okrem iného pridŕžali vo väčších i menších hereckých partoch Otto Culka, Tomáš Stopa, Dušan Ambroš a. h., Peter Oszlík, Ján Cibula, Andrej Remeník a i.

Je pritom príznačné, že režisér M. Bachy nec sa vybral po stopách dosiaľ neuvedených diel slovenskej autorky s vykreslením pozoruhodného národného naturelu. Surové vzťahy, beštiálnosť, chladnosť očividne dominovali nad predsa len konvenčnejšími, harmonizujúcimi obrazmi o Slovákoch ako národe v neštylizujúcich tóninách. Tematika /ne/manželských spolunažívaní, hlavne postavenia žien v krutom dedinskom prostredí z prelomu 19. a 20. storočia, plného drastických majetkových sporov, týraní sa navzájom kulminovala v jednotlivých kompozičných častiach inscenácie, ktorú tvorili spomínané Timravine poviedky.

Vynikol z nich celistvejší obraz nelásky, frustrácie, zloby, trápení miestami obzvlášť s prekvapujúcim tragikomickým vyznením.

Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí

Inscenácia *Nevesta alebo zdá sa, že hrmí* (2023, réžia: Martina Havierová) zaujímala špeciálne postavenie svojím osobitým charakterom inscenovania. Vznikla v spolupráci s Divadelnou fakultou VŠMU v Bratislave a zapadala do tematického rámca sezóny v tomto divadle – reflektovaného leitmotívu krehkej identity. Režisérka a autorka hry Martina Havierová využila silnú inšpiráciu literárnou predlohou Ladislava Grosmana s autentickými dokumentárnymi materiálmi (tlačové prejavy, antisemitské a diskriminačné nariadenia, protižidovské zákony počas Slovenského štátu a i).

M. Havierová vo svojej inscenácii predstavila rozsiahlu, zväčša lyrickú škálu vyznenia. K tomu sa istým spôsobom prispôbila herecká zložka inscenácie. Išlo najmä o zvýraznenie snenia ženskej postavy Lízele z Grosmanovej poviedky (jeho manželka Edita Grosmanová – preživšia holokaust), ktorá sa rafinovane túžobne chcela stať nevestou. Mladá režisérka a autorka našla v súbore DAB v Nitre vhodných i schopných hercov a herečky pre inscenáciu jej autorskej hry na motívy, ktorí sa hodili do inscenačnej koncepcie. Predovšetkým dokázali umne uchopiť dobovo-politické reálie (skutočnosť tzv. fňgovaných sobášov kvôli zamedzeniu transportov židovských dievčat do pracovných a vyhľadzovacích táborov) ako aj religiozitu predstaviteľov židovskej minority. Ivana Kubáčková ako Lízele Eliášová odzrkadľovala vo svojom výkone predovšetkým nežnosť, trúfalosť i pochatú veselosť, ktorá až príkro kontrastovala so surovosťou totalitného zriadenia prvej Slovenskej republiky. Jej rodičia (Branislav Matuščin, Daniela Kuffelová) svorne stelesňovali utrápenosť spoločnej dvojice manželov. Naopak kreácia Martina Nahálku ako Chaskela Lindauera zaujala prostorekou iskrou židovského temperamentu, dôvtipnosti a charizmy hlavne spolu so svojím ustráchaným synom menom Poľu (Andrej Remeník). Ján Cibula sa ako rabín, konštantne prítomný v hracom priestore, vynímal v statických pózach spirituálneho, mystického vyznenia akoby pokorne i tajomne zaznamenávajúci vravu všetkých postáv s mikrofónom v ruke. Stal sa symbolickou postavou latentne zachytávajúcou celý dej. Jeho prehovory zväčša zvukovo-farebne dotvárali religiózny kolorit inscenácie. Zuzana Moravcová v postave pani Remešovej svojou zdanlivou ľútosťou nad židovskými transportami dievčat ako aj nad osudom Lízele reprezentovala majoritnú časť spoločnosti. Zaujatou empatickou neutrálnosťou obzvlášť pôsobila rafinovane ambivalentne. Oveľa výraznejšiu príležitosť napokon získal Otto Culka, ktorý v role gardistu v sebe dusil posledný záchvev citu a humánnej dôstojnosti v potláčanej láske k židovskej Lízele.

Obrázok č. 5 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023. Zľava Ivana Kubáčková (Lízele), Ján Cibula (rabín), Martin Nahálka (Chaskel Lindauer). (Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 6 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023. Ján Cibula (rabín). (Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 7 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023. Zľava Otto Culka (gardista), Ivana Kubáčková (Lízele). (Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 8 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023. Ivana Kubáčková (Lízele) a Daniela Kuffelová (matka Golda). (Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 9 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023.
Zľava Andrej Remeník (Poľu), Ivana Kubáčková (Lízele) a Branislav Matuščin (Jonáš).
(Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 10 *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Réžia: Martina Havierová. Premiéra: 20. 1. 2023.
Zľava Branislav Matuščin (Jonáš), Martin Nahálka (Chaskel Lindauer), Daniela Kuffelová (Golda),
Ivana Kubáčková (Lízele). (Snímka: Ctibor Bachratý). Archív DAB v Nitre.

Režisérka poprelínala inscenáciu dobovou faktografiou (už v samotnej vizuálnej zložke – ukázkami hanlivých antisemitských nápisov), ale aj rekonštruovanými obradmi, ktoré v mnohom vychádzali z etnologických výskumov.⁶ Svadobnú rituálnosť niektorých výrazových tendencií Havierovej inscenácie v mnohom významovo narušal motív anticipácie nejakého tušeného ohrozenia v podobe hromobitia a jeho ilúzie. Práve na týchto jemných princípoch iluzívnych predzvestí desivých hrozieb sa konkrétne dávkovala rozmanitá paleta imaginatívnosti pre diváka. Anna Kušková rozčlenila scénu štúdiového priestoru prostredníctvom viacuholníkových hydraulických segmentov na jednotlivé evokované obrazy krajčírkej dielne, obchodu, ulice, izby domova, korza, exteriéru. Dosiahlo sa tým rýchle striedanie priestorov interiérových a exteriérových obrazov, niekedy prebiehajúcimi paralelne, inokedy osihotene. Výsledkom sa stal celkový lyrický tvar inscenácie jednotlivých obrazov zo života v totalite prvej Slovenskej republiky. Charakterizovala ju nielen dokumentárnosť, ale aj tvorivosť s komunikatívnymi polohami viacerých umeleckých druhov: literárnosť, divadelnosť, ba až citeľne pripomínajúca „filmovosť“. Svojou silnou evokačnou valenciou sústavne sprítomňovala holokaust v tesnejších súvislostiach a kontextoch.⁷

Zlatá lýra

Inscenácia *Zlatá lýra* (2023, réžia: Marián Amsler) vychádzala taktiež z výskumov, resp. vznikla na ich podklade. Týkali sa tentoraz legendárneho festivalu tanečnej a populárnej piesne *Bratislavská lýra* (1966 – 1990).⁸ Identita festivalu sa pochopiteľne profilovala aj na pozadí spoločensko-politických udalostí. Hoci sa javila kabaretno-koncertným spôsobom s prítomným živým orchestrom, jej vyskladaná kompozičná štruktúra z vybraných oceňovaných piesní (*Rozprávkový dom, Oh Baby, baby, Don diri don, Rekviem, Modlitba pro Martu, To všetko bolo včera, Krédo, Zem pamätá, Malovaný džbáňku, Úsmev* a i.) a moderátorských vstupov (Ivana Kubáčková) poskytovala viac než len formát koncertnej skladačky. Tvorcovia ju poňali ako rekonštrukciu televízneho prenosu súťažného programu – s figurínami kameramanov snímajúcich z oboch okrajov javiska.

M. Amsler sa prierezom jednotlivými ročníkmi *Bratislavskej lýry* od roku 1966 až po rok 1989 dotkol aj tematiky rozličných cenzorských zásahov do obsahov/interpretácií textov piesní totalitným režimom. Reflektujúco prešiel vývojovou metamorfózou komunistického režimu ako aj samotnými dejinami festivalu, jeho významnými ročníkmi, víťaznými hitmi, plejádou hudobných štýlov/hudobno-štýlových poetík populárnej piesne či raketovým nástupom slovenskej populárnej piesne najmä v druhej etape normalizácie. K tomu výrazne prispela najmä kostýmová zložka (Marija Havran), meniac sa jednotlivými dekadami.

---

⁶ Tvorcovia napríklad konzultovali počas prípravy naštudovania tejto inscenácie aj s pani Katarínou Potokovou zo ŽNO v Nitre. Pozri viac In ŽILKOVÁ, Marta: *Hrmenie predpovedá búrku*. [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.dab.sk/inscenace/256-nevesta-alebo-zda-sa-ze-hrmi>

⁷ Premiéru študentskej inscenácie na deň výročia obetí holokaustu dopĺňala aktuálna výstava Židovská Nitra – korešpondujúca nielen s tematikou inscenácie ako aj s celou monotematickou divadelnou sezónou. Pozri viac In ŽILKOVÁ, Marta: *Hrmenie predpovedá búrku*. [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.dab.sk/inscenace/256-nevesta-alebo-zda-sa-ze-hrmi>

⁸ Jej tvorcovia skúmali fenomén festivalu ako aj jeho zákulisie počas televíznych prenosov jednotlivých ročníkov. Autor a režisér prostredníctvom neho skúmal vo svojej inscenácii dobu – premietajúca sa v jeho organizácii a neodmysliteľnej atmosfére.

Obrázok č. 11 *Zlatá lýra*. Réžia: Marián Amsler. Premiéra: 31. 3. 2023. Zľava Andrea Sabová, Marián Viskup, Nikolett Dékány (Marta Kubišová), Ivana Kubáčková, Andrej Remeník, Anna Dysko (Helena Vondráčková), Juraj Ďuriš, Daniela Kuffelová, Eva Pavlíková. (Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 12 *Zlatá lýra*. Réžia: Marián Amsler. Premiéra: 31. 3. 2023. Zľava Daniela Kuffelová (Martha Elefteriadu) a Eva Pavlíková (Tena Elefteriadu). (Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 13 *Zlatá lýra*. Réžia: Marián Amsler. Premiéra: 31. 3. 2023. Zľava Andrej Remeník, Peter Oszlík, Ivana Kubáčková, Ján Cibula, Andrea Sabová, Nikolett Dékány, Eva Pavlíková, Marián Viskup, Juraj Ďuriš, Anna Dysko. (Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Režisér dôležitým spôsobom vystihol atmosféru tohto nezabudnuteľného podujatia, ktoré aj napriek uzatvorenej spoločnosti v totalitnom režime otvorilo dvere zahraničným hviezdám vystúpiť – a tak sa domáce publikum vďaka tomu mohlo zoznámiť i so západnou hudobnou kultúrou paradoxne v ére totality. Zároveň prerýval vystúpenia víťazných piesní Bratislavskej lýry rôznymi pokynmi z réžie i zo zákulisia princípom *live cinema* (projekcie záberov zo šatní speváckych interpretov), príp. nadriadenými politickými orgánmi – zasahujúcimi operatívne nielen do kontextu festivalového uvedenia konkrétneho hitu, ale aj do ďalšieho osudu speváckych interpretov (Waldemar Matuška, Karel Černoch, Marta Kubišová a i.). Príťažlivá inscenácia-koncert na opulentno-masívnej scéne (Laura Štorcelová) miestami výrazovo potmievala tým, že odkrývala obludnosť aparátu permanentným dohľadom nad celým festivalovým podujatím. Stala sa v tomto prípade sondou do kultúrnej pamäte s citelným dokumentárnym akcentom. Koncertno-kabaretnú inscenáciu sprevádzali projekcie archívnych dokumentov prejavov súdruhov z obdobia normalizácie (napríklad Gustáva Husáka počas celého trvania prestávky), narážky na Antichartu 77 až po neslávne búranie legendárneho PKO v Bratislave – s ktorým sa vôbec spájala genéza i profilácia Bratislavskej lýry. M. Amsler k nemu zvláštne pripojil známy prejav Václava Havla o stave kultúry: „Naše země nevzkvétá!“. Záverečná bodka inscenácie tak zámerne vyznela rozpačito. Paradoxne vytúžená sloboda priniesla uvoľnenie, ale posttotalitné smerovanie spoločnosti i rozčarovanie z nových kultúrnych politik.

Inscenácia tiež problematicky nechcene vzbudzovala i retro nostalgiu a zábavnosť s množstvom chytľavých známych, legendárnych hitov.⁹ Zaradila sa tak do pozoruhodnej línie inscenácií doma i v susednom Česku zaznamenávajúcej vzostupy i pády nejedných hudobných legend v ére normalizačných liet¹⁰ – v kontroverznej dobe stavajúcej neraz hudobných hviezdám množstvo morálnych dilem plných kompromisov. V prípade nitrianskej inscenácie sa dilematicky reflektoval festival – jeho koncept, poslanie, profilácia i jeho postupný zánik. Návratom k nemu – oživením hitov z konkrétnych ročníkov *Bratislavskej líry* väčšmi vynikla pozitívna tvár tohto výnimočného kultúrneho podujatia.¹¹

Pribina (Making of)

Identita, domov, pamäť sa súčasne tematizovala aj v inscenácii – inštalácii *Pribina (Making of)* (2023, réžia Rastislav Ballek). Dramaturgický tím ju zaradil práve do kontextu inscenácií tejto divadelnej sezóny, spoločne pátrajúcich po prchavo zahmlenej kontinuite historickej pamäti. Išlo v tomto prípade o osobité načretie do oblastí mýtov, na podlaží ktorých by sa mohli sľubne hľadať/identifikovať obrysy generujúcej národnej identity. Tvorivý kolektív sa pokúšal o takúto svojráznu sondáž navracajúc sa do ešte (pred)veľkomoravskej histórie niekdajšieho identifikovaného tzv. Nitrianskeho kniežatstva. Tvorcovia sa inšpirovali historicko-beletristickým dielom profesora Martina Homzu *Murices Novae alebo Nové ostne: Dialógy o starších slovenských dejinách* predstavujúceho cestopis, ktorý zdramatizoval ako spoluautor Miklós Forgács s posdramatickým komentárom.

---

⁹ Iritovať mala hlavne nefalšovanou zákulisnou manipuláciou festivalu, ktorá silne zanechávala nezmazateľný raster nad jeho profilom. Vyvažovali ju nakoniec priliehavé texty piesňových hitov, ktoré aj napriek spomínaným tlakom dokázali komunikačne prerážať i tlmočiť publiku zašifrované posolstvá. Tvorcovia inscenácie významne poukazovali na niekdajšiu politickú moc a rozličné ideologické zásahy nad chodom a organizačnou realizáciou tohto festivalu. Ojedinelý bol v tomto zmysle recepcno-komunikačný vplyv textu samotnej piesne – zdanlivo nevinného, ktorý ale v dobe neslobody chcene i nechcene sémanticky rezonoval. Rovnako prierezom konkrétnych ročníkov tohto hudobného festivalu vykreslili aj vývoj trendov i hudobno-štylových poetík dekád 60-tych, 70-tych, 80-tych minulého storočia a ich kostýmovo-premenlivú metamorfózu.

¹⁰ V Slovenskom komornom divadle vznikla inscenácia o Karolovi Duchoňovi *Zem pamätá* (SKD Martin, 2019, réžia: Jiří Havelka) alebo napríklad ostravské Divadlo Petra Bezruča našťudovalo inscenáciu o Věře Špinarovej s názvom *Špinarka* (DPB Ostrava, 2021, réžia: Tomáš Dianiška).

¹¹ Cennou súčasťou tejto pesničkovej inscenácie – koncertu bola opätovne aj zorganizovaná výstava vo foyer DAB v Nitre o priereze ročníkmi tohto legendárneho festivalu.

Obrázok č. 14 *Pribina (Making of)*. Réžia: Rastislav Ballek. Premiéra 21. 4. 2023.
Zlava Vladena Škorvagová (Ona), Otto Culka (Asistent), Lukáš Herc a. h. (študent).
(Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 15 *Pribina (Making of)*. Réžia: Rastislav Ballek. Premiéra 21. 4. 2023. Branislav Matuščin
(On). (Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 16 *Pribina (Making of)*. Réžia: Rastislav Ballek. Premiéra 21. 4. 2023. Vladena Škorvagová (Ona), Branislav Matuščin (On). (Snímka: Bara Podola). Archív DAB v Nitre.

Inscenácia modelovala pre svojho recipienta doslova imaginárny svet. Poskytla niekoľko interpretačných prístupov ako k nemu nahliadať. Tvorcovia sa v nej sústredili na historickú námetovú látku z (pred)veľkomoravského obdobia.¹² Na inscenáciu by sa dalo nazerať ako na pátranie v nejakej zahmlenej epoche raného stredoveku, plnej nejasností, fragmentov či rôznych útržkov. Tvorcovia vyslovene neilustrovali niekdajšie Pribinovo kniežatstvo, ale podávali ho ako konštrukt hypoteticky sformulovaný v imaginácii/predstave vedca/historického bádateľa (postava On v podaní Branislava Matuščina). Na scéne sa preto neobjavovali kulisy dávnej histórie. Tvorila ju veľmi variabilná hracia plocha v štúdiu s rôznymi škatuľami, nazhromaždenými predmetmi (asambláže), pokrývajúcich povrchov, pripomínajúcich labyrint archívnej pracovne vedca, príp. jeho mysle. Vedec On (Branislav Matuščin), jeho manželka Ona (Vladena Škorvagová), študent (Lukáš Herc a. h.), študentka (Ivana Kološová a. h.), asistent (Otto Culka) ním vedno prechádzali, ba dokonca sa jeho inventárom prehŕňali. Pripomínali miestami muzeálnu prehliadku archeologických nálezísk. Scénografka Markéta Plachá v tomto zmysle volila koncepciu scény permanentne prerábanej, procesuálne dokončovanej, akčne modelovanej hercami, ktorí ju variabilne – ako je to vôbec pre akčnú scénografiu typické –

---

¹² Zahmlené dávne obdobie tvorivo reprodukovali. Ako však sprítomniť vzdialený historický úsek národných dejín, keď existujú o ňom len zlomky – letné útržky fragmentov zväčša rôznych kronikárskych zápisov? Spod týchto rôznorodých nánosov sa možno dostať akiste len minucióznou rekonštrukciou. Tú sčasti tvorcovia odkrývali krok za krokom. Simulovali čiastočne archeológiu národných (kultúrnych dejín) ako základnej zložky kultúrnej identity. Odhaľovali určitý mýtus – keď sa historická (ne)skutočnosť stala poväčšine zdrojom fabulácie (vymýšľania si vlastnej „národnej prehistórie“).

menili, dotvárali svojou činnosťou. Časť hereckých akcií vyslovene tvorili permanentné prenášanie (vynášanie) ako aj vybaľovanie všakovakého výskumného sortimentu. Performeri/herci odhaľovali na scéne z týchto pokrývajúcich nánosových materiálov viacero etáží akoby navrstvených historicko-časových segmentov. Inscenáciu tvorila dalo by sa povedať jedna performatívna inštalácia. Išlo v tomto prípade o hraničný príklad umeleckého diela na rozhraní divadla – výtvarnej akcie/inštalácie – performancie.

Režisér Rastislav Ballek so spoluautorom Miklósom Forgácsom sa väčšmi sústredili na spodobenie tajomnej, veľmi neurčitej prchavosti historických skutočností, ktoré podľa ich vlastných slov môžu pripomínať doslova: „...fantazmagorický výklad vlastných dejín.“¹³ Tieto snahy zjavne pripomínali intenzívnu snahu oživiť mýtus a nanovo ho takpovediac osvetliť. R. Ballek teda poskytol intenzívny ponor do ťažšie predstaviteľných a často fragmentárnych dejov histórie. Zachytil neistý stav namáhavého vytvárania, zjavnej idealizácie jednej súvislej rekonštrukcie. Naschvál sa preto nesústredil na kaširovanie veľkolepých (pred)veľkomoravských dejín, ktoré by zrejme zvädzali k istému monumentálnemu dejstvovaniu. Zvolil si naopak princíp putovania (od Nitry smerom do Blatnohradu – tzv. cesty do novej Nitry),¹⁴ ale aj pomyselne ako putovanie v mysli do hlboko vzdialenej problematiky. Koncipoval vo svojej inscenácii divadelný cestopis. Do veľkej miery sa pre R. Balleka stal inšpiratívny kultúrny profil Panónie, ktorá v kontexte raného stredoveku zohrala dôležité miesto v rámci mocenských záujmov viacerých ríš. Blúdenie postáv scénou predstavovalo úporné tápanie uchopiť vôbec stratené teritórium Pribinovej éry z aktuálnej perspektívy. Tím prieskumníkov ju v mnohom skúmal (krajina ako text) z rôznych indícií, nápisov, kronikárskych zápisov, historických dát a faktov. Prechádzanie krajinou v mnohom pripomínalo semiotické čítanie. Účinkujúci herci/performeri vytvorili takpovediac kontinuálnu cestu rozpomínania do tajuplnej, intuitívne rovine.

Domov

Tvorcovia inscenácie *Domov* (2023, réžia: Matúš Bachy nec) čerpali z rovnomennej románovej predlohy Máriusa Kopcsaya. Režisér Matúš Bachy nec ju poňal ako výstižný obraz rokov deväťdesiatich v zúženej (skomprimovanej) podobe. Išlo vôbec o prvé uvedenie románového diela tohto autora na javisku a zároveň zmysluplné uzatvorenie monotematickej línie sezóny v systematickom mapovaní uzlových úsekov krehkosti identít z pohľadu súčasnej divadelnej tvorby a recepcie.

---

¹³ FORGÁCS, Miklós: *PRIBINA – knieža, mýtus, hrdina?* In *Diskusia KREHKÁ IDENTITA: PRIBINA – knieža, mýtus, hrdina?, konanej dňa 31. 5. 2023 v Zákulisí Divadla Andreja Bagara v Nitre. [Nepublikované]*.

Obrázok č. 17 *Domov*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 9. 6. 2023. Zľava Otto Culka (Mucha), Zuzana Moravcová (Muchová). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 18 *Domov*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 9. 6. 2023. Zľava Otto Culka (Mucha), Tomáš Stopa (Jaro). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 19 *Domov*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 9. 6. 2023. Otto Culka (Mucha).
(Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 20 *Domov*. Réžia: Matúš Bachynec. Premiéra: 9. 6. 2023. Tomáš Stopa (Jaro),
Peter Oszlík (Slávik). (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Obrázok č. 21 *Domov*. Réžia: Matúš Bachy nec. Premiéra: 9. 6. 2023. Zľava: Eva Pavlíková, Zuzana Moravcová, Otto Culka, Peter Oszlík, Andrea Sabová. (Snímka: Braňo Konečný). Archív DAB v Nitre.

Aj v inscenácii nadobudol domov silnú metaforickú hodnotu. Prenesene predstavoval vytúžený myšlienkový koncept – predstavu šťastnej budúcnosti mladej rodiny neúspešného novinára Muchu (Otto Culka) a jeho manželky (Zuzana Moravcová) s malým synčekom, ktorí s vidinou luxusu, atraktívnosti sa síce presťahovali do menšieho bytu ale v centre hlavného mesta. Namiesto archetypálneho tepla domova sa tu napokon stretli s celkovo nehostinnými podmienkami. Ilúzia šťastnej budúcnosti jednej emancipovanej mladej rodiny v snahe posunúť sa progresívne vpred narazila na kolotoč bizarných situácií. Malá rodina usilujúca sa o nový reštart uviazla v zastaranej šedivosti, spustnutosti nehostinnosti frustrácie. Túžbu po lepšom živote však zahatil tieň minulosti a poľiderný spôsob vyrovnávania sa s ňou. Starý (zatuchnutý) byt, v ktorom mal bývať Mucha s rodinou sa premenil na neprívetivý sivý brloh morálnej stagnácie. Ustrnutie, zastavenie v čase – to všetko metaforicky znázorňovalo dobu mečiarizmu (éra kontroverzných 90-tych rokov 20. storočia). Nefunkčný byt, tváriaci sa z pohľadu realitnej agentúry ako čarovne ideálny, analogicky odrážal samostatné Slovensko hľadajúce si svoju identitu. Všetci pritom vieme, že to bol bolestivý proces a nedial sa ideálne a ľahko. Sen byť európsky sa takmer zmaril a ostal pomyselne ustrnutý – podobne ako Muchov strastiplný príbytok s výhľadom na síce krásne gaštany, ktoré ostali kdesi ďaleko v nedohľadne.

Režisér M. Bachy nec vo svojej inscenácii predostrel vtipnú retrospektívu do neslávnej minulosti, ktorá evokovala drsné i smutno-komické obrazy nie tak nám vzdialenej doby, keď sa rodiaca identita emancipovala vari najbrutálnejšie.

Otto Culka vo svojej postave nešťastného a zadlženého novinára Muchu miesil smutno-smiešnu polohu výrazov tragikomického uchopenia. Zuzana Moravcová sa predstavila civilnejším rozmerom herectva, ktoré sa v tomto prípade priam hodilo do koloritu urbánnej

drsnosti. Eva Pavlíková zase zvolila komický odtieň výpovede Muchovej matky so zmyslom pre plnokrvne plastický ženský portrét. Ostatným postavám sa v jednotlivých epizódach viac či menej darilo vykúzliti prevažne trefnejšie ilustrácie typových hereckých kreácií ako napríklad rozčúlenej realitnej maklérky: (Andrea Sabová), cynického Jara (Tomáš Stopa), pofidérneho Slávika (Peter Oszlík), či odpudivého a dobiedzajúceho bezdomovca (Marián Viskup).

Doménou tvorcov sa stalo predovšetkým načrtnutie atmosféry dobovej reality (nie tak vzdialenej) a ešte príliš čerstvej v kontexte živej kolektívnej pamäti. Vykreslili ju nanajvýš hodnoverne. Riešená a sledovaná identita sa tu spojila zároveň s domovom (krehkosť identity sa v 90-tych rokoch 20. storočia očividne asociovala s prchavosťou domova v zmysle kde je môj domov, čo je domov ako si ho vybudovať, vytvoriť, či vysnívať a pod.). Idea domova (strateného/hľadaného) týmto spôsobom zmysluplne uzatvárala monotematickú sezónu, keďže identita je s ňou tesne spojená.

Záverom

Záverom možno povedať, že leitmotív 73. divadelnej sezóny – s názvom *Krehká identita* v DAB v Nitre vhodne prispel k obohateniu kulturológického vzdelávania. Poslucháči študijného programu kulturológi nielenže mali možnosť navštíviť konkrétne diela, ale cizelovať si prostredníctvom nich celé spektrum dominantných poznatkov o identite národa, regiónu, krajiny, štátu, etnicity, kultúry atď. Dramaturgický tím dbal predovšetkým na generujúci pôvod toho, čo nás svojím spôsobom mohlo v určitých dejinných kulminujúcich zlomoch formujúco posilňovať, čo sa vôbec podieľalo na modelovaní mentality, profilu našej národnej povahy.

Obrázok č. 22 Študenti kulturológie vo foyer Divadla Andreja Bagara v Nitre pred divadelným predstavením *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí*. Snímka (archív autora).

Je viac než isté, že tieto motívy sa komplementárne dali zladit' s monotematickou koncepciou jednotlivých semestrálnych cyklov v identickom akademickom roku 2022/2023 najmä v disciplínach (dejiny slovenskej divadelnej kultúry, základy umeleckej komunikácie a interpretácie, bilingválna kultúra etník V (židovská), kultúrna pedagogika, všeobecné dejiny Slovenska a i.). Tým sa len potvrdila pragmatická prepojenosť vysokoškolského vzdelávacieho procesu s edukačnou funkciou divadla, s ktorou je spätá najmä kontinuálna výchova publika. Konštatovať možno, že divadelná sezóna v Divadle Andreja Bagara sa dotýkala aj tejto širšej kultúrno-pedagogickej profilácie, keď sa každej jednotlivej inscenácii venovala samostatná tematická diskusia s rovnomenným názvom *Krehká identita*.¹⁵ Išlo o monotematický cyklus moderovaných besied s odborníkmi o témach vyplývajúcich z rozvíjajúcich tematických okruhov konkrétnych nastudovaných diel (nešlo teda o lektorské úvody k inscenáciám, ktoré sa obligátne realizujú pred predstaveniami v podobe dramaturgických úvodov). Dôležitým spôsobom sa tak prehlbovalo povedomie o rôznorodnej identite, komunikovanej práve prostredníctvom inscenácií tejto sezóny. Čiže v nejednom prípade sa smerovalo k uchopeniu príčin roztrieštenej krehkosti, plurality súčasných identít poukazovaním na jej hlbšie korene.

Štúdia je výstupom grantového projektu: KEGA 041UKF – 4/2022 *Príprava učebných textov nosných predmetov študijného programu kulturológia*.

Literatúra a zdroje

- BALLAY, M.: *Kultúrna pamäť v súčasnom divadle (Príprava autorskej inscenácie zo života v totalite)*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2021, 168 s. ISBN 978-80-558-1698-2.
- CIVÁŇOVÁ, S. (ed.): *Zlatá lýra*. [Bulletin k divadelnej inscenácii]. Nitra : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 2023, 28 s. Bez ISBN.
- KLAIČ, D.: *Ako reštartovať divadlo*. Bratislava : Divadelný ústav, 2014, 211 s. ISBN 978-80-89369-82-9.
- KNOPOVÁ, E. (ed.): *Súčasná slovenská divadlo v dobe spoločenských premien. Pohľad na slovenské divadlo 1989 – 2015*. Bratislava : VEDA, 2017, 368 s. ISBN 978-80-224-1620-7.
- LEHMANN, H.-T.: *Postdramatické divadlo*. Bratislava : Divadelný ústav, 2007, 365 s. ISBN 978-80-88987-81-9.
- MAŠLÁROVÁ, M. (ed.): *Rozsobáše*. [Bulletin k divadelnej inscenácii]. Nitra : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 2022. Bez ISBN.
- MAŠLÁROVÁ, M. (ed.): *Pribina (making of)*. [Bulletin k divadelnej inscenácii]. Nitra : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 2022, 27 s. Bez ISBN.
- MAŠLÁROVÁ, M. (ed.): *Domov*. [Bulletin k divadelnej inscenácii]. Nitra : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 2022, 24 s. Bez ISBN.
- MIŠOVIC, K.: *Spomienkový optimizmus či kriticizmus?* [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://mloki.sk/spomienkovy-optimizmus-ci-kriticizmus/>

¹⁵ **KREHKÁ IDENTITA: ROZSOBÁŠE** alebo *Prečo sa Timrava nevydala?* 19. 11. 2022 v rámci *Noci divadiel*, **KREHKÁ IDENTITA: NEVESTA** alebo *Prečo sa to dialo?* 27. 2. 2023, **KREHKÁ IDENTITA: PRIBINA – knieža, mýtus, hrdina? 31. 5. 2023, **KREHKÁ IDENTITA: O hudbe a dobe** alebo *Lesk a odlesky Bratislavskej lýry* 27. 5. 2023, **KREHKÁ IDENTITA: Domov náš každodenný** 14. 6. 2023.**

- PURKART, A. (ed.): *Nevesta alebo zdá sa, že hrmí*. [Bulletin k divadelnej inscenácii]. Nitra : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 2023, 24 s. Bez ISBN.
- ZWIEFELHOFER, M.: *My sme tu doma, alebo história verzus príbeh*. [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://mloki.sk/my-sme-tu-doma-alebo-historia-verzus-pribeh/>
- ŽILKOVÁ, M.: *Hrmenie predpovedá búrku*. [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.dab.sk/inscenace/256-nevesta-alebo-zda-sa-ze-hrmi>
- ŽILKOVÁ, M.: *Citlivé vzkriesenie Bratislavskej lýry*. [online] [cit. 24. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.dab.sk/inscenace/257-zlata-lyra>

Zoznam citovaných inscenácií

- Božena Slančíková Timrava: *Rozsobáše* – adaptácia: Matúš Bachynec – dramaturgia: Martina Mašlárová – réžia: Matúš Bachynec – kostýmy – Ján Husár – scéna: Barbora Šajgalíková – hudba – Andrea Bučko – pohybová spolupráca: Juraj Letenay – light design – Ján Ptačin – premiéra: 28. 10. 2022 vo Veľkej sále Divadla Andreja Bagara v Nitre.
- Martina Havierová – Ladislav Grosman: *Nevesta alebo Zdá sa, že hrmí* – dramaturgia: Andrej Purkart – réžia: Martina Havierová – kostýmy: Magdaléna Líšková – scéna: Anna Kušková – hudba: Juraj Bolf – premiéra: 20. 1. 2023 v Štúdiu DAB v Nitre.
- Marián Amsler: *Zlatá lýra* – dramaturgia: Slavka Civaňová – réžia: Marián Amsler – scéna: Laura Štorcelová – kostýmy: Marija Havran – choreografia: Stanislava Vlčeková – hudobné nastudovanie a korepetície: Ján Cibula – hlasová pedagogička: Eva Banči – premiéra: 31. 3. 2023 a 1. 4. 2023 vo Veľkej sále Divadla Andreja Bagara v Nitre.
- Rastislav Ballek – Miklós Forgács – Martin Homza: *Pribina (Making of)* – dramaturgia: Martina Mašlárová – réžia: Rastislav Ballek – scéna a kostýmy: Markéta Plachá – pohybová spolupráca: Stanislava Vlčeková – premiéra: 21. 4. 2023 v Štúdiu DAB v Nitre.
- Márius Kopcsay: *Domov* – adaptácia: Milan Domovník – dramaturgia: Martina Mašlárová – réžia: Matúš Bachynec – scéna: Barbora Šajgalíková – premiéra: 9. 6. 2023 v Štúdiu DAB v Nitre.

Forms of Fragile Identity
/marginalia on the dramaturgy of the 2022/2023 theatre season
in Andrej Bagar Theatre in Nitra/

The paper maps the ongoing 73rd season at Andrej Bagar Theatre in Nitra (2022/2023), which has the subtitle "Fragile Identity". The author demonstrates how it can be used in the university teaching process as part of key disciplines in the core curriculum of Cultural Studies. He attempts to link the leitmotif of a specific theatre season with the monothematic concept of individual semester cycles in the same academic year.

prof. Mgr. Miroslav Ballay, PhD.
Oddelenie kulturológie – ÚMKTKE
FF UKF v Nitre
Hodžova 1
949 74 Nitra
mballay@ukf.sk